PROPOSTES POLÍTIQUES MUNICIPALS

PER A LA CONSERVACIÓ DE LA NATURA

XCN
XARXA PER A LA CONSERVACIÓ DE LA NATURA

Situem-nos

L'emergència per frenar la degradació del patrimoni natural i la pèrdua creixent de la biodiversitat al territori català és cada vegada més urgent. Segons l'última actualització del *Living Planet Index* (LPI) per a Catalunya, realitzada el 2022 per l'Observatori del Patrimoni Natural i la Biodiversitat, s'evidencia una greu tendència de pèrdua de biodiversitat, alertant-se que les **poblacions de fauna salvatge han tingut una davallada mitjana del 24% els darrers 20 anys**.

Aquesta situació s'agreuja amb els **efectes del canvi climàtic**, arribant a una situació insostenible, i **posant en risc les funcions dels ecosistemes** i les contribucions que aquests tenen al nostre benestar, com la pol·linització, la fixació de carboni, l'esmorteïment d'inundacions, la purificació de l'aire i de l'aigua, la prevenció d'incendis forestals i, en definitiva, la nostra pròpia salut i supervivència.

Davant l'escenari actual, Catalunya té un gran repte per endavant en la construcció d'una societat que pugui dur a terme la transició ecosocial. En aquest sentit, **el paper dels ens locals és essencial per avançar en aquesta direcció.**

Els ens locals són **agents actius al territori amb coneixement de la realitat social, rural i territorial,** i amb un alt compromís amb els usos sostenibles dels recursos municipals. Disposen de característiques apropiades que els permeten l'acostament i la proximitat a les persones, capacitat de gestió integral i disponibilitat de competències en àmbits com el medi ambient, la salut, l'urbanisme i el paisatge.

Per això, en tant que són l'administració més propera a la ciutadania i al territori, juguen un **paper decisiu** per poder fer front a l'actual situació d'emergència ecològica, climàtica i social, i per posar les bases d'un model socioeconòmic i territorial sostenible.

A continuació trobareu un seguit de propostes, agrupades en 5 àmbits, a fi que siguin considerades i incorporades als respectius programes electorals, tot donant resposta al context d'emergència ecològica i climàtica actual.

Index

- Governança i participació de la societat civil organitzada en la implementació de polítiques de conservació p. 3
- Gestió dels recursos naturals p. 5
- El repte energètic p. 7
- Transició a un nou sistema agroalimentari p. 8
- Salut i Natura p. 9

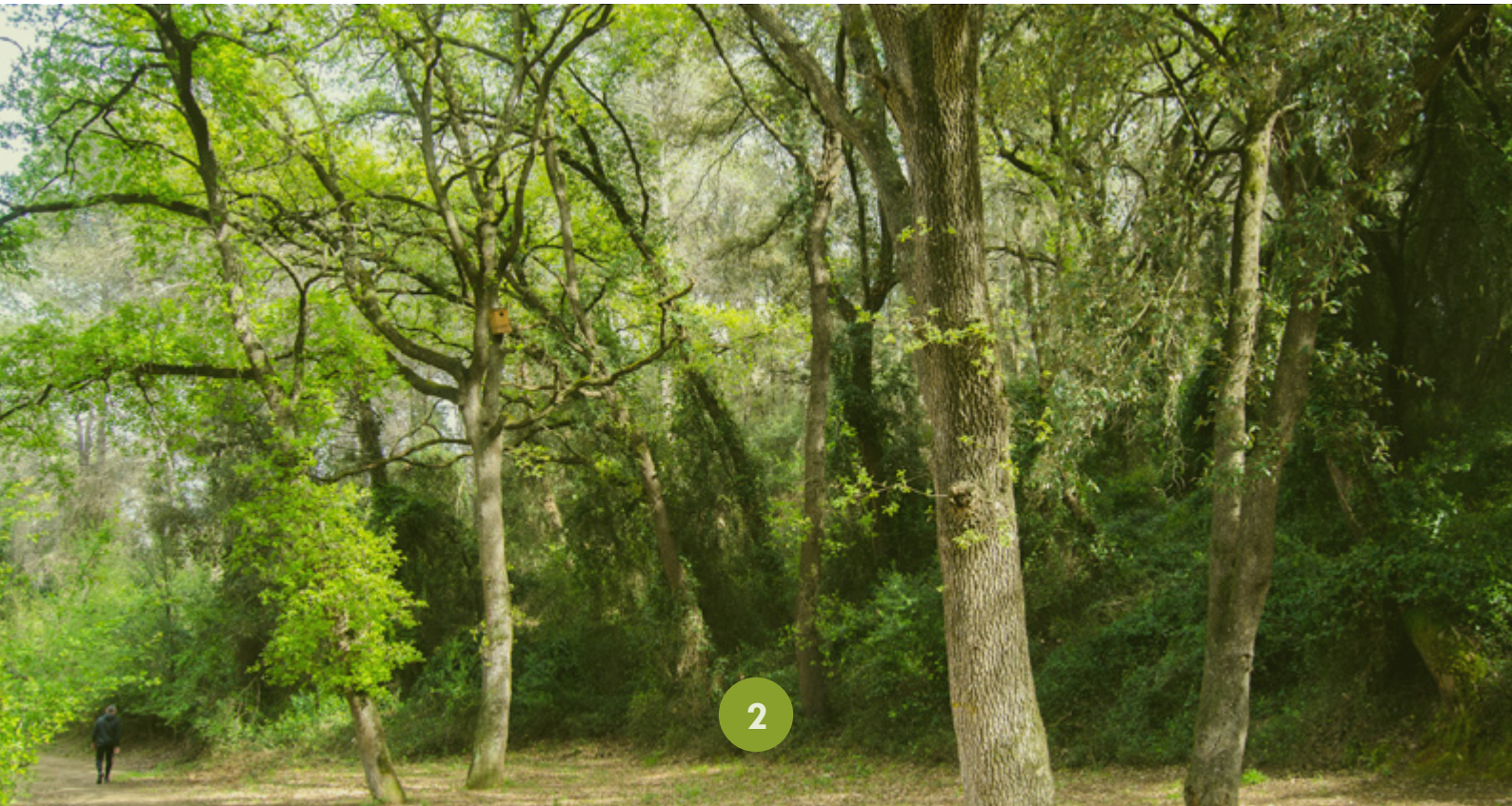

Governança i participació de la societat civil organitzada en la implementació de polítiques de conservació

1. Impulsar estudis orientats a conèixer, **investigar i catalogar el patrimoni natural present al municipi** (realitzar un inventari de fauna, flora, arbres singulars o monumentals, boscos centenaris o madurs, elements geològics, hàbitats d'especial interès per a la conservació...). Difondre i compartir el coneixement d'aquests elements naturals, perquè només es pot preservar i cuidar allò que coneixem i ens estimem.

2. Promoure l'ús de la custòdia del territori com a estratègia de corresponsabilitat social en la gestió i conservació del patrimoni natural i la seva biodiversitat, implicant a la propietat privada i a les **entitats ambientals** que actuen al municipi.

3. Promoure el voluntariat ambiental a través de les entitats actives al municipi, i facilitar recursos tècnics i econòmics, per tal d'implicar la ciutadania i el teixit associatiu i educatiu en la millora i la conservació dels espais verds urbans, periurbans i rurals.

4. Promocionar un **marc de finançament estable per a la conservació de la natura** a través d'iniciatives de les administracions locals, en col·laboració amb les entitats ambientals i d'altres actors rellevants del municipi. Com per exemple, la **iniciativa per destinar el 0'5% de la recaptació líquida de l'IBI** a actuacions municipals de conservació de la natura.

Dedicació del 0,5% de l'IBI a iniciatives de conservació de la natura

La **campanya del 0,5% de l'IBI** promou projectes de **protecció i conservació del medi natural** a través d'una estratègia vehiculada des dels propis municipis, de forma participativa, oberta, democràtica i adaptada a les necessitats locals.

Els **entorns dels municipis** s'han vist abocats a una **intensa transformació** del medi per tal d'adequar-los a les nostres necessitats i cal repensar quina relació tenim amb aquests espais naturals i la manera amb què hi convivim.

És per això que les **polítiques de protecció del medi natural de caràcter local** són imprescindibles i importantíssimes per desenvolupar tasques de conservació i millora del medi, la flora, la fauna, els hàbitats, els ecosistemes i paisatges de gran interès. **Cal gestionar-los activament** i restaurar-los de manera adequada.

L'afectació del 0,5% de l'IBI és una **eina de finançament** a través de la qual es poden impulsar projectes que permetin gestionar espais d'alt valor natural en l'àmbit municipal per millorar-ne l'estat de conservació.

L'IBI és un impost directament vinculat al sòl i, per tant, és coherent que aquest impost sigui la font de recursos que contribueixi a reequilibrar el territori. **Una vintena de municipis** de Catalunya ja han implementat aquesta iniciativa i els hi està permetent disposar de recursos estables a llarg termini per desenvolupar projectes de conservació amb previsió de continuïtat.

Dedicar un petit percentatge de l'IBI a aquests tipus de projectes suposa una aposta política i ambiental per **recuperar el valor natural del territori** del municipi i, a la vegada, compensar l'impacte de l'activitat humana sobre el medi.

Més informació

xcn.cat/projecte/campanya-05-de-libi/

Gestió dels recursos naturals

5. Incloure dins la **normativa urbanística municipal** disposicions orientades a **protegir l'espai agroforestal**, i les contribucions d'aquest al benestar de les persones, davant de projectes urbanístics, energètics o de construcció d'infraestructures.

6. Impulsar la **renaturalització de les ciutats** amb l'objectiu d'adaptar-les a l'escenari actual de canvi climàtic. Aquest objectiu pot implementar-se mitjançant mesures com: l'increment del verd urbà; renaturalització dels espais enjardinats per **potenciar els processos ecològics naturals** (utilització d'espècies autòctones i adaptades al clima, reducció de segues i d'herbicides,...); renaturalització dels espais fluvials (restauració del bosc de ribera, eliminació de recloses innecessàries,...); promoció de **solucions basades en la natura** (basses de laminació per fer front a problemes de crescudes de rius i torrents); creació de nous espais semi-naturals per potenciar la fauna i la flora (construcció de basses per amfibis, caixes niu, menjadores per ocells, hotels d'insectes,...).

7. Desenvolupar projectes municipals de **recuperació de zones de pastura abandonades** per tal de conformar un paisatge divers (bosc-pastura-conreu) amb ramats de bestiar de races autòctones i en règim extensiu. En aquest àmbit, és necessari adaptar les normatives municipals per facilitar als ramaders aquesta tasca i l'ús dels espais periurbans.

8. Implementar fórmules innovadores per a la **dinamització de terres abandonades**, o amb risc d'abandonament, a causa d'un baix potencial agronòmic (creació de bancs de terres, assessorament a futures persones agricultores, pagament per serveis ambientals, incentius fiscals, finançament,...).

9. Implementar una **planificació forestal més propera a la natura**, que integri els criteris de conservació i millora de la biodiversitat (manteniment dels arbres més grans o amb presència de microhàbitats, manteniment de fusta morta,...) amb altres objectius com la producció o els serveis ecosistèmics (regulació hídrica, prevenció d'incendis, etc.) per tal d'aconseguir boscos més resilients davant del canvi climàtic.

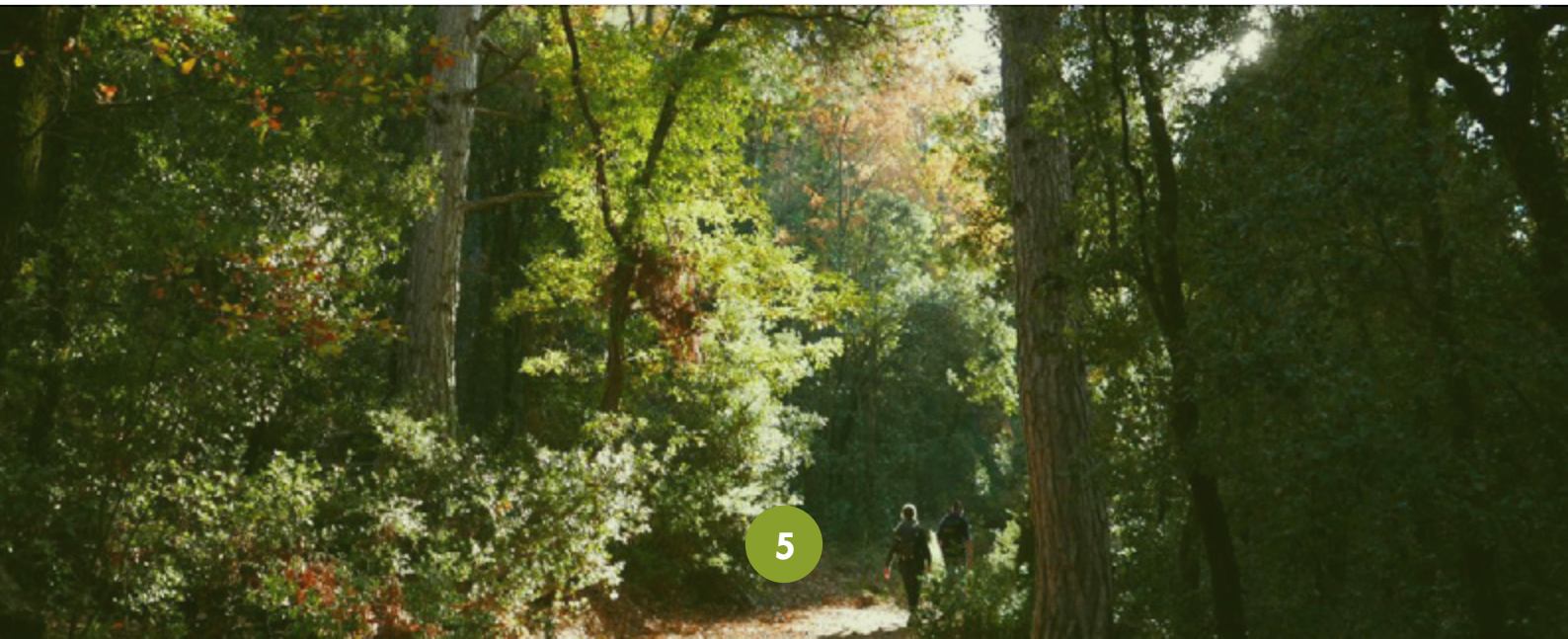

Gestió dels recursos naturals

10. Fomentar la **identificació i protecció dels boscos més madurs** i de major valor ecològic presents als municipis a través dels **Instruments d'Ordenació Forestal** per poder aplicar una gestió adequada i efectiva que millori la biodiversitat forestal i hi fomenti la dinàmica natural.

11. Promoure la restauració, conservació i millora de la biodiversitat dels **ecosistemes aquàtics** presents als espais fluvials del municipi. Fer ús de la **custòdia fluvial** com a mecanisme idoni per articular la conservació d'aquests espais mitjançant la col·laboració entre els ens locals, propietaris, societat civil i entitats de custòdia amb l'Agència Catalana de l'Aigua.

12. Aprovar Plans d'Ordenació Urbanístics Municipals que **protegeixin els espais naturals marítims i litorals** davant el creixement urbanístic i d'infraestructures que posen en perill la conservació d'importants elements ambientals, faunístics, florístics i geològics presents en aquests ecosistemes.

13. Aplicar mesures de **regulació de l'ús públic** en aquells espais on la sobre freqüentació comporti riscos per la conservació dels seus valors naturals, com poden ser la regulació del pas de vehicles, l'habilitació de zones limitades d'aparcament, l'accés amb reserva prèvia o la prohibició de determinades activitats, sempre acompanyades d'accions d'**educació i sensibilització ambiental.**

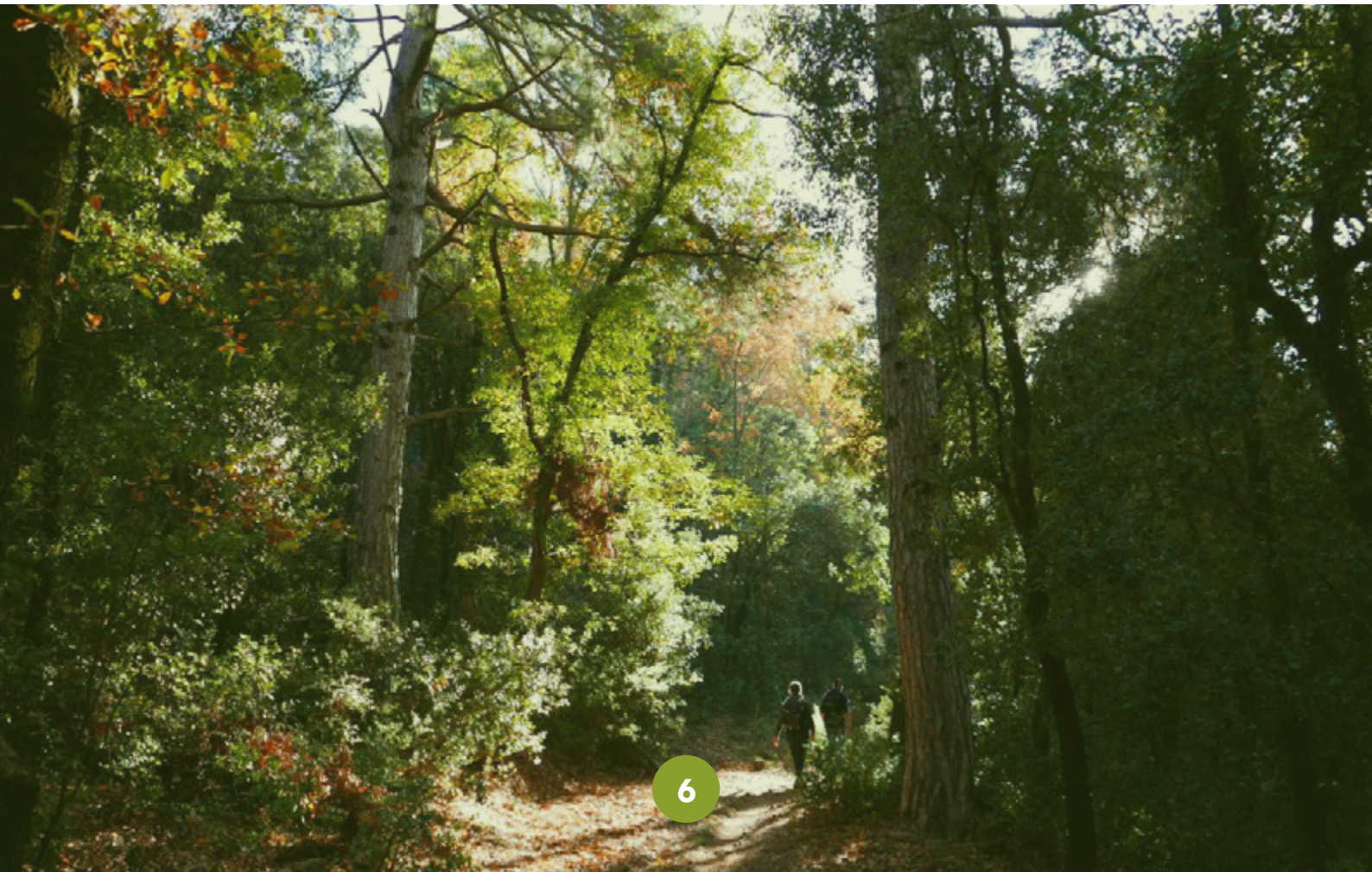

El repte energètic

14. Promocionar, mitjançant incentius legals i econòmics, models energètics descentralitzats i que fomentin la sobirania energètica, a través de **cooperatives d'energia renovable locals** i facilitació de l'autoabastiment energètic d'habitatges, empreses, edificis públics i comunitats. Impulsar estratègies de suport a la **reducció del consum energètic.**

15. Prioritzar i afavorir la **captació d'energia sobre superfícies ja urbanitzades** i ocupades per altres infraestructures i promoure la **compatibilització dels parcs** eòlics i fotovoltaics amb altres usos (industrials, comercials i agroramaders) i en el mateix espai.

16. Elaborar un **mapa d'espais protegits i possibles ubicacions per a la captació d'energia del municipi**, i incorporar-ho a la planificació urbanística (POUM) per tal d'evitar les zones de màxima sensibilitat, en especial les zones humides, dunars, zones de connectivitat biològica i àrees importants per la conservació de la natura (per exemple, amb hàbitats d'interès comunitari o zones amb presència d'espècies amenaçades).

Transició a un nou sistema agroalimentari

17. Implementar estratègies locals per aconseguir que les zones rurals presentin demografies revitalitzades i un **augment de la població agrària activa** recolzada en un sector agroalimentari sostenible, dinàmic i diversificat, facilitant el relleu generacional en el sector agrari i revertint la precarietat del sector.

18. Fomentar la **transició agroecològica**, articulant mecanismes per a l'acompanyament en la reconversió a l'agricultura o ramaderia ecològica, facilitant també els processos administratius de la certificació i reduir-ne notablement les despeses; donant suport a la petita pagesia engegant infraestructures compartides (escorxadors, obradors, transport d'aliments i d'animals) i potenciant i replicant els serveis gratuïts d'assessorament a la pagesia.

Salut i natura

19. Impulsar, per part dels ens locals, accions per facilitar l'aproximació, l'accés equitatiu i l'**ús dels espais naturals** municipals per part de la ciutadania en **benefici de la salut**, identificant el mapa d'actors clau i d'actius verds de cada municipi.

20. Integrar la **natura i la salut en els plans urbanístics i de mobilitat**, per tal d'incrementar i millorar la infraestructura verda i blava a la zona urbana i periurbana i promoure la connectivitat entre elles.

CONTACTE

La XCN es posa a disposició dels partits polítics i les organitzacions socials per a detallar les propostes que s'esmenten al present document.

Per més informació, contactar amb:
Sandra Carrera: scarrera@xcn.cat

Xarxa per a la Conservació de la Natura

c. Sagrada Família, 7 (Universitat de Vic) 08500 Vic
Tel. 938 866 135 / info@xcn.cat

www.xcn.cat